

ELŐSZÓ

Babits Mihály életművének recepciójában a költő születésének centenáriuma idején, az 1980-as években gyökeres fordulat állt be: máig alapvető interpretációk születtek ekkor, többek között a Babits költői örökségét is továbbvivő Rába György és Nemes Nagy Ágnes munkái. Ugyanekkor az Irodalomtudomány Intézet igazgatója, Klaniczay Tibor a szövegkiadások és a filológia megbecsültségének helyreállítása érdekében szorgalmazta a kritikai kiadások megjelentetését, ezért kiemelten támogatta az intézmény keretei között a Babits-kutatás elindítását is. Ennek érdekében hozta létre a Babits Kutatócsoportot, amely előbb közvetlen igazgatói irányítás alá tartozott, majd a 20. századi irodalommal foglalkozó osztály önálló kutatócsoportjaként működött. Idővel a Babits-életmű gondozása kettévált. Az ELTE BTK Modern Magyar Irodalmi Tanszékével kötött megállapodás értelmében a Babits-oeuvre elsődleges műfajának, a verseknek a kritikai kiadása az intézeti, a többi műfaj feldolgozása az egyetemi kutatócsoport feladata lett, mely utóbb átkerült a Pázmány Péter Katolikus Egyetemre.

A *„Salakos szesz, tölcsérrel és szűrőpapírral”* címmel 2019. december 9-én a Petőfi Irodalmi Múzeumban megrendezett műhelykonferencia jelentősége mindenekelőtt abban rejlik, hogy a Babits-életmű kritikai kiadásán dolgozó filológusok hosszú évek után először vettek részt közös tanácskozáson, ahol saját szöveggondozói praxisuk tapasztalatain keresztül mutatták be a Babits-filológia aktuális kérdéseit és eredményeiket. A konferencia a Pázmány Péter Katolikus Egyetem, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Irodalomtudományi Intézete és a Petőfi Irodalmi Múzeum közös szervezésében jött létre, és főképp ezen intézmények kutatói, oktatói adták az előadói bázist, miként a kötet tanulmányait is főként e három intézmény munkatársai jegyzik.

A Babits-kritikai kiadássorozat tehát az 1980-as években indult; máig főként a szépprózai művek és a levelezés kiadásai jelentek meg, míg a versek, az esszék és tanulmányok, valamint a műfordítások közül eddig csupán a versek-sorozat első, az 1890–1905 közötti időszak szövegeit közlő kötetet,

továbbá az esszék, tanulmányok és kritikák 1900–1911 közötti anyagát adták ki. Ugyanakkor maga a konferencia és most az összeállt kötet is bizonyítja a kutatók egyre komolyabb és elmélyültebb munkáját a Babits-versek, a -tudományos próza és a -műfordítás területein is, hiszen a kötet minden tanulmánya e Babits-szövegek kritikai kiadásának munkálatairól ad képet. Ebből is következik, hogy nem lehet kérdéses a kötet tematikai egysége, hiszen minden tanulmány Babits-szövegeket elemez és mutat be, de ugyanígy egységes az a módszertani felfogás is, amely a tanulmányokat élte: mindegyik a történeti-filológiai módszer, szűkebben véve a textológia módszertanával közelít tárgyához.

A konferencia címe Babits egyik esszéjéből származik, melyben a klasszikus életművek tudományos és a művelt nagyközönségnek szóló kiadásait állítja szembe:

Kétféle jó klasszikus-kiadást képzelhetek. Egyiket a tudománynak. Másikat a művelt közönségnek. Egyik adja az apparátust. Másik az eredményt. Egyik salakos szesz, tölcsérrel és szűrőpapírral. Másik a tiszta, lepárolt aranynedv. Vaskos, nehéz, könyvtári kötetek. Vagy aranydísű *livre de chevet*. Egyik csupa kérdés és probléma. Másik csak kincs és felelet.¹

A kötetbe foglalt tanulmányok a Babits-filológia kérdéseivel és problémáival foglalkozva a tudományos szövegkiadás műhelymunkálataiba engednek bepillantást. A kötet minden tanulmánya tehát szoros értelemben vett műhelytanulmány, vagyis az egyes szerzők sajtó alá rendezői tevékenysége során a „szerkesztői műhelyben” felhalmozott információbázis, elméleti rálátás és szövegismeret együttes felmutatása révén kibomló korszak-, dokumentum- vagy éppen szövegértelmezés. A kiadás természetéhez hozzátartozik, hogy a sajtó alá rendező a megjelenő szövegközlésben egyszerűen nem képes mindazt az információhalmazt és szövegismeretet átadni az olvasó számára, ami benne és a „műhelyében” a szerkesztői munka során felhalmozódott. Valójában e többlettudásból ad ízelítőt jelen tanulmánykötet.

A kutatást a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFIH) *Babits Mihály verseinek és műfordításainak kritikai kiadása* című, K 138529 azonosítószámú pályázata támogatja.

A szerkesztők

¹ BABITS Mihály, *Balassa = Uő., Esszék, tanulmányok*, II., kiad. BELIA György, Szépirodalmi, Budapest, 1978, 96–119, 96.